

Sr. Jozefa - Agneša Michalíková

Píšem z čias komunizmu

V nových Zámkoch na Komárňanskej ulici sme mali súkromnú zdravotnú školu sv. Františka Assiského s internátom spojenú s kláštorom sv. Kláry. Škola bola dvojročná, absolventky končili ako diplomované sestry. V tejto škole som študovala spolu s našimi sestrami a s civilnými dievčatami. Štúdium som ukončila v roku **1949**. V škole učili lekári z vedľajšej nemocnice. Riaditeľkou bola naša sestra, Klarisa Lorencová. Učili tu aj ďalšie naše sestry. V roku **1950** v júni mocipáni zrušili školu, internát, z kláštora vyviezli sestry do severných Čiech do továrne na spracovanie ľanu. Kláštor použili ako sústredovací tábor pre kňazov. V neďalekej štátnej nemocnici sme pracovali na všetkých oddeleniach. Aj kuchyňu a potravinové sklady mali naše sestry. Bolo nás 36 sestier. Zrušenie kláštora sv. Kláry sme s bolesťou znášali. Nikdy viac sme tam nesmeli ísť. Žili sme v napätí a čakali sme, kedy prídu po nás. Nakoľko sme boli väčšinou mladé do 40 rokov a dobré pracovníčky, vedenie nemocnice podniklo kroky, ako nás dostať do civilu. Jedinou prekážkou bolo rehoľné rúcho. Pracovali sme za byt, stravu a oblečenie. Nemocnica mala s rehoľou zmluvu na nejakej minimálnej mzde. Štátne orgány nás začali predvolávať po jednej a presviedčať, aby sme brali platy, a tak zostali pracovať s výhodami, aké nám sľubovali. Vďaka Pánu Bohu, nezískali ani jednu. Vedenie nemocnice stále robilo tlaky, aby sme preberali platy. Predstavené aj ďalších nemocníc na pokyn pána biskupa Lazíka sa dohodli, že peniaze preberať nebudeme, lebo tým by už s nami robili po svojom. Potom nemocnica založila každej sestre účet v Slovenskej sporiteľni a tam odovzdávali mzdy. Keď nás z nemocnice vyvážali, každej nám dali vkladnú knižku. Nakoľko štát mal naplánované odstrániť zo všetkých nemocníc rehoľné sestry, začali robiť nábor pre civilné sestry. Tak aj k nám postupne prideliovali civilné sestry. Mnohé nevedeli a ani nechceli robiť. Boli nanútené do zdravotníctva. My sme ich prijímali s láskou a čo sme mohli, to sme ich ešte doučali. Až vtedy videli, že sestričky nerobia nič z toho, čo im nahovorili.

V roku **1956**, keď v Maďarsku bolo povstanie a Rusko ho napadlo s vojnovou technikou, nás donútili prevziať vojenské knižky pre prípad vojny. Asi dva roky sme ich mali u seba.

Roku **1958** začali naplno dodávať civilné sestry do nemocnice. Naše staničné sestry odovzdávali inventáre. Tak sme už vedeli, že sa blíži náš odchod. **7. augusta** riaditeľ nemocnice Dr. Kobilka nám oznámil, že **8. augusta** nás vyvezú. Celých 24 hodín sme boli obsadené políciou a telefónne spojenie bolo prerušené. Bolo to veľké napätie, lebo sme nevedeli, čo s nami urobia. No prišlo prekvapenie, lebo povedali, že jedna sestra kuchárka musí ísť do Ivanky pri Nitre. Bola to sestra Ema. Prijala odlúčenie a nasadla do auta. Ďalšie tri museli ísť do Sladečkoviec: sr. Bartolomea, sr. Florentína, sr. Bernardína. Lúčenie bolo bolestné.

8. augusta ráno o 2,00 hod. prišiel pán kaplán Jozef Blaho a odslúžil nám poslednú sv. omšu v našej krásnej kaplnke. Po sv. omši sme zaspievali Te Deum a Mária ochrana. To mocipánov tak dopálilo, že jeden skočil k predstavenej sr. Praxedis a triasol ňou a vyhrážal sa, že ju dá zavrieť. Oni to brali ako provokáciu, ktorou chceme upozorniť ľudí vonku. Medzitým bol pristavený autobus pred budovou a jedno nákladné auto. Mali sme veľmi pekný byt s klauzúrou na prvom poschodí. Po tom ako sa urovnal spomínaný konflikt, zaznel povel, že máme opustiť byt a ísť do autobusu. Ja som vychádzala ako posledná z klauzúry, aby tam náhodou niektorá neostala. Od prekvapenia som ostala stáť pred dverami. Špalier chlapov až po autobus. Ako som tam stála, opýtala som sa: „Až tak sa nás bojíte, nás bezbranných žien?“ Špalier tvorili okrem polície aj chlapi nočnej zmeny z neďalekého Elektrosvitu. Sústrastne sa

pozerali na nás. Po nástupe sa autobus pohol do neznáma. Strašili nás, že nás vezú na Sibír. V tichosti sme čakali, čo bude. Vtedy veľmi pršalo, preto nikto nič nesledoval, bolo šero a tma.

Po určitom čase cestovania sme sa ocitli v Slovenskej Lupči pri starom 700-ročnom hrade. To mal byť náš nový domov na niekoľko desaťročí. Práve vtedy bol hrad v generálnej oprave, všade robotníci, stavebný materiál a stavebný odpad. Bolo to úžasné, že všetky sme to brali, ako keby to tak muselo byť. Nakoľko opravárske práce pokračovali, nás 32 sestier natlačili do troch izieb. Podmienky boli veľmi stiesnené. V kúte izby jedna železná pec, bez vody a ešte sme sa delili so zverinou. Kuny tam mali domovské právo. Sociálne zariadenie na prízemí. Naše izby boli na hornom nádvorí vo výške 100 schodov. Horné nádvorie bolo zarastené burinou do výšky 2 metrov. Začali sme upratovať a skrášľovať náš nový domov. Niektoré sestry boli pridelené k robotníkom, čistili tehly, odnášali sutiny a čo bolo treba.

Pred naším príchodom tu už boli dovezené sestry vincentky, bolo ich asi 20, a 5 sestier Služobníc Ducha Svätého. Postupne privádzali sestry vykupiteľky, krížové, dominikánky, spasiteľky, Anglické panny, mariánky, uršulínky, satmárky a iné. Roku **1960** nás tam bolo 320 sestier. Prevažne mladé sestry, schopné práce. Chodili sme pracovať na JRD a do štátnych lesov. V záhradníctve u Bulkara pracovali od jari do jesene 2 sestry 6 hodín denne za hodinovú mzdu **3,60 Kčs**. Na JRD sme chodili okopávať repu dva týždne. Ako odmenu nám dali **74 Kčs**. Vtedy správca zakročil a už sme do repy nechodili. Tri týždne nás vozili do Badína, kde je dnes kňazský seminár, trhať ľan. Badničania k nám boli dobrí, dávali nám aj niečo zajesť, pohostili nás.

Čo nás držalo - ako sa povie - nad vodou? Predstavené reholí boli ozaj vedené Duchom Svätým. Prevažne sme boli zdravotné sestry, ale aj učiteľky, profesorky, a tak urobili plán. Na prvom mieste sme sa modlili. Nočné adorácie podľa jednotlivých reholí. Bolo to ako mesto na hore, kde Pán bol naozaj naším jediným Pánom. Každá komunita svojou charizmou obohacovala druhé komunity. Boli sme ako jedna veľká rodina, kde panovala úcta, porozumenie a vzájomná láska. Sestry profesorky a učiteľky robili svoje. Začali nacvičovať divadlá. Bolo to náročné, ale sestry profesorky to brali vážne. Museli sme to ovládať, ako keby sme mali hrať niekde v Národnom divadle. My sme to zahrli raz alebo dvakrát pred sestričkami. Išlo o to, aby sme život prežívali naplno v radosť. Tiež sme mali hradný spevokol. Speváčky zo všetkých reholí sa zoskupili a spevokol bol nádherný. Pokúpili mandolíny, tie boli lacné. Keď v troch skupinách začali hrať a spievať po večeroch nad hradom v záhrade..., to už len v nebi bude krajšie!

Nakoľko sme boli pod prísnyim politickým dozorom, bez súhlasu politického zmocnenca, ktorý tam bol ako správca, nesmeli sme ísť ani k lekárovi do dediny. Čo sa týka duchovných, aby nás potrestali, dali nám alkoholika. Časom sa to napravilo a mali sme kňazov rehoľníkov, ktorí nemali štátny súhlas pre verejnosť. Provinciál kapucínov páter Alojz Horváth, verbista páter Majerník, salezián páter Fabián a páter Lovíšek. A tak sa Pán o nás staral, že sme duchovne nehladovali. Ja osobne ďakujem Bohu za 16 rokov prežitých v Slovenskej Lupči. Hoci v tvrdých podmienkach, ale akoby v Božom náručí. Asi po dvoch rokoch prišli naši mocipáni na to, že sestry musia platiť za ubytovanie a stravu **360 Kčs** mesačne. Odkiaľ? Na JRD a v lesoch sme viac zodrali šiat a obuvi, ako sme zarobili. Predstavené sa dohodli, že platiť nebudú. Dožadovali sa, aby sme pracovali podľa svojich profesií. A tak Česi sa prví spamätali a začali brať lacné pracovné rehoľné sily do svojich ústavov sociálnej starostlivosti. Do domovov dôchodcov nesmeli sestry brať, aby tých starých ľudí „nepokazili“. A tak nastalo veľké sťahovanie sestier do Čiech. Z našich sestier bolo niekoľko zadelených do Rohova do Ústavu sociálnej starostlivosti. Sotva tam boli rok, prišlo nariadenie, že do hodiny musia opustiť pracovisko. Doviezli iné sestry, lebo tak chceli rozhnevať a rozoštváť rehole proti sebe. Naše sestry boli vyvezené do Kláštora pod Znievom. Pridelili ich na štátne majetky asi 30 km vzdialené. Vozili ich tam na otvorenom nákladnom

aute. Strava bola veľmi mizerná. Sestry hladovali a ťažko pracovali. V charite neboli žiadne hygienické zariadenia, žiadna sprcha ani teplá voda, a sestry pracovali na roliach.

Po roku sa podarilo vybaviť pracovné miesto v Ostrave, ale nie na dlho. Znova sa sťahovali do ÚSP Nové Zámky. Ďalších asi 32 sestier išlo pracovať do ÚSP Rokytnice u Přerova. Opatrovali 240 babičiek a z toho bolo 185 ležiacich, nevládných. Okrem toho sa starali o celý ústav a o hospodárstvo. Tam pracovali až do roku 1987 celých 23 rokov.

Už ako dôchodkyne odchádzali na Bílú Vodu u Javorníka. Bola to pohraničná osada po sudetských Nemcoch. Do prázdnych domov zväžali sestry z českých a moravských zariadení. Niektoré tam dokončili pozemskú púť a sú pochované na cintoríne, kde na vzkriesenie čaká asi 700 rehoľných sestier, ktoré zostali verné svojmu povolaniu.

Život v Slovenskej Ľupči pokračoval takmer bez zmeny až do roku **1968**. Vtedy nastalo uvoľnenie a znova sťahovanie. Sestry zo všetkých rehoľí sa snažili dostať medzi ľudí, ktorých museli pred rokmi opustiť. Niektoré sa dostali do nemocníc, veľa ich išlo na faru, a tak katechizovali mladých a venovali sa charitatívnej činnosti. V Slovenskej Ľupči ostalo asi 60 sestier, ale nie na dlho. Po dvoch rokoch znova zväžali sestry naspäť. V niektorý deň aj dva autobusy priviezli sestry znova na hrad. Pre „súduhov nastalo obdobie tzv. normalizácie“ poučania a krízového obdobia, prítvrdenie komunistického režimu. A tak sa znova začalo priestrovať. Prísny politický dozor, kontrola a cenzúra návštev a pošty. Rozdiel bol v tom, že sme už mali skúsenosti, a tak sme si pomáhali, ako sa dalo. Už sme sa ich až tak nebáli. Napr. boli voľby v roku **1960** a im veľmi záležalo na tom, aby sestry išli voliť. Z okresu prišli s urnou pred večerou za sestrami, ale keďže neuspeli, tak sa vyhrážali predstaveným, že ony sú na vine. Keď sa okresu nič nepodarilo, nevzdali sa. Asi o 20,00 hod. prišla ďalšia výprava. Všetci sme sa museli dostaviť do jednej veľkej miestnosti, ktorú sme používali ako jedáleň. Postavili sa pred nás a začali lichotiť. Aké sme šumné, švárne, a už si nepamätám, čo ešte hovorili. Začali, prečo prišli, prečo máme voliť a ďalej lichotili. Bolo nás tam 300 sestier. Bol to úžasný pohľad. Ani od jednej nedostali jediné slovo. Už s tými z okresu sme mali rozhovory, že chceme pracovať podľa svojich profesií. A tak sme sa dohodli, že nebudeme s nimi komunikovať. Keď nedostali jediné slovo, začali sa vyhrážať, nadávať. A keďže prišli už posilnení alkoholom, nešetřili slovnou zásobou. Ako víťazi sme boli my.

Ráno som išla do dediny na poštu, zastavil ma mäsiar a hovoril, že mu zakázali dať nám mäso. Povedal: „Príďte, dám vám všetko, čo potrebujete.“ Ľudia v dedine nás mali radi, ale pomôcť nám nemohli. Aj oni boli sledovaní, či nie sú nejakou spojkou. Súduhovia boli z nás nešťastní. Mali predstavy, že sestry to nevydržia a poutekajú. No nestalo sa tak. Ani jedna neodišla. Po niekoľkých rokoch sa pýtali predstavených, koľko sestier zomrie za rok. Súduh sa pýtal, či 5 za rok, odpovedala, že 1 za 5 rokov. Čakali, že vymrieme. No Pán nás nechal dožiť sa slobody, aby sme mohli štafetu odovzdať mladým sestrám. Vďaka Pánovi, že nás zachoval a nenechal nás za tých 40 rokov vymrieť ako Izraelitov na púšti.

Keďže bývanie na hrade bolo náročné a sestry starli, sestry predstavené začali rozmýšľať čo ďalej. Každá rehoľa sa snažila nájsť niečo, kde by sa dalo bývať. Nám Ústredná charitná Správa pridělila františkánsku záhradu v Báci, kde sme začali stavať charitný domov pre staré sestry. Mňa predstavená pridělila 1.9.1982 na stavbu do Báču. Mala som na starosti robotníkov. Stavali sme svojpomocne. Niečo financovala ÚCHS, ale väčšinou to boli naše úspory a mzdy sestier, ktoré znova pracovali v nemocnici, v ÚCHS a v DD. Za tri roky sme mali kolaudáciu a za tri dni sme previezli sestričky zo Slovenskej Ľupče do nového domova v Báci.

Niečo o stavbe: boli sme tam 4 sestry, dve boli ekonómky a dve mali na starosti robotníkov. Dávali sme im desiate, čo nám dávali naše sestry z Prievozu. Obedy varili sestry – Anglické panny, ktoré boli sústredené vo vedľajšom františkánskom kláštore. Robotníci boli ku nám úctiví, lebo som im hovorila, že stavajú kláštor. ŠTB nás sledovalo, a tak som bola 2x

na koberci. Udával nás správca z vedľajšej charity. Pán nás chránil, sestry v Slovenskej Ľupči sa každú hodinu zvlášť za nás modlili. My sme si povedali, a aj toho sa držali, že staviame Boží dom a bránu do neba. Kapacita je tam 70 miest. Asi o 50 starých a chorých sestier a zároveň aj o ekonomiku, údržbu, zdravotníctvo a celé hospodárstvo sa stará asi 20 mladších sestier. Na vzkriesenie v deň posledného súdu na blízkom cintoríne čaká už 54 sestier, ktoré si Pán povolal už tu v Báci. Aj tu platí: Brány pekelné ju nepremôžu – Cirkev Kristovu (porov. Mt 16,18). Naši neprajníci sú premožení a my vzdávame vďaka Pánovi už tu na zemi a dúfame v Jeho milosrdenstvo a večné prebývanie s Ním v nebi!!!